

DÁRCI KRVE

OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci riziko přenosu infekčních chorob od dárce krve. Riziko přenosu infekce se snažíme snížit výběrem dárce a vyšetřením odebrané krve.

VÝBĚR DÁRCE

Riziko výskytu nemoci přenosné krví zvyšuje:

- úzký kontakt s nemocnými s infekční žloutenkou (rodina, zaměstnání, sexuální partner)
- úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo nemocným s AIDS (rodina, zaměstnání, sex. partner)
- úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (rodina, sex. partner)
- výskyt Creutzfeld-Jacobovy nemoci a jejích variant (BSE/TSE) v pokrevním příbuzenstvu
- tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod. mimo zdravotnické zařízení v posledním roce
- opakovaná léčba krevními deriváty, podání transfuze v zahraničí
- pasivní imunizace proti žloutence typu B (např. u zdravotnického personálu pro úraz) v posledním roce
- hormonální léčba pro růstové a vývojové poruchy (např. lidským růstovým hormonem)
- neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé pleny mozkové, transplantace rohovky
- pobyt v nápravném zařízení (vězení) v posledním roce
- střídání nahodilých sex. partnerů, zejména zahraničních
- pohlavní styk mezi muži po r. 1980
- pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce)
- léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu v posledním roce
- toxikomanie a alkoholismus
- užívání injekčních drog (i v minulosti)

Pokud patříte do některé z uvedených skupin, krev prosím NEDÁVEJTE, v případě pochybností se poradíte s lékařem transfuzního oddělení!

DALŠÍ RIZIKA

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce krve užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupenky, vypadávání vlasů, hyperplazii prostaty apod. (Accutane, Finex, Neotigason, Propecia, Proscar, Roaccutane, Tigason, Tegason aj.). Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje pobyt v zemích

s výskytem malárie v posledních 3 letech a dlouhodobý pobyt (nad 6 měsíců) ve Velké Británii nebo Francii v letech 1980-1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeld-Jacobovy choroby).

RIZIKO PRO PŘÍJEMCE SNIŽUJE

Neplacené dárcovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem (dárce např. neuvede některé významné údaje). Proto dáváme přednost neplacenému dárcovství.

Pravidelné dárcovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transfuzního přípravku je nižší, pokud je dárce krve vyšetřen opakovaně (optimálně v odstupu 3-6 měsíců).

Proto se obracíme na dárce krve s výzvou, aby krev darovali pravidelně.

VYŠETŘENÍ ODEBRANÉ KRVE

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření lékařem (pohovor), vyšetřujeme každou krev (plazmu, krevní destičky) odebranou k přípravě transfuzních přípravků na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HCV (žloutenka C)
- HIV (původce AIDS)
- Syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárce může „trvat“ 6-8 týdnů, než protilátku po „nakažení“ vytvoří). Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má tedy zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce udržujeme v dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do registru transfuzní služby.

RIZIKO PRO DÁRCE KRVE

Odběr krve ne zcela zdravému dárce

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen dárce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky, proto před odběrem vyšetřujeme krevní obraz. Vyšetření moči, dalších ukazatelů krevního obrazu a vyšetření lékařem slouží k všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce a je tedy formou preventivní prohlídky. Při plánovaném odběru krve na přístroji pro přímý odběr plazmy (plazmaferéza) nebo krevních destiček pomocí separátorů krevních složek, laboratorní i klinické vyšetření rozšiřujeme.

Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce (komplikace) na odběr se může objevit:

- Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpichu), riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru.

- Celková reakce, mdloby, které jsou způsobeny na dost rychlým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí. Ke mdlobě dochází nejčastěji u hladovějících, „uhoněných“ lidí a příliš rychlém opuštění odběrového křesla.
- U přístrojových odběrů (kde je krev mimotělně míšena s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k drobným šavlovým záškubům (obvykle trnutí jazyka, mravenčení prstů), pokud by nebyl vápník podán nebo rychlost odběru upravena, mohlo by dojít k větším křečím, důležité je, aby dárce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné).

Všechny materiál používaný k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření je zásadně na jedno použití.

ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU JAKÉKOLI INFEKCE NA DÁRCE KRVE NEHROZÍ

OBLASTNÍ NEMOCNICE KOLÍN - TERMÍNY PRO DÁRCE

Pravidelné:

- Odběry krve: Pondělí a pátek 6:00 – 10:00
- Odběry speciálních krevních složek: Čtvrtek a pátek 8:00 – 10:00

Mimořádné odběry – po telefonické domluvě kdykoliv

Telefonicky je možné odběry krve domluvit dle požadavku dárce.

Kontakt: Pondělí a pátek 321 756 386, ostatní dny 321 756 383 (384)

čerpáno z <http://www.nemocnicekolin.cz/darci-krve>